

Az ám, Hazám!

Beszélgetés az idén 75 éves Döbrentei Kornél költővel

Azért választottam József Attila-idézetet egy dacos költővel folytatott beszélgetés címéül, mert ismeretem szerint nem írt le egyetlen író, költő sem olyan sort, hogy „75 éves lettem én, meglepetés e költemény...” Talán azért, mert 75 éves korában a költő, ha tehetséges, már nem okoz meglepetést verseivel az őt szerető és tisztelő közönségének. Legfeljebb újból és újból kivívja csodálatukat, mert tehetsége, váteszi képessége mit sem kopott az elmúlt évtizedekben. Nos, Döbrentei Kornél ilyen költő. 66 éve ír verseket. Mondhatnám azt is, hogy 66 esztendeje „rázza a rácsot”. Ez utóbbi kijelentés tőle származik, ugyanis az egyik könyve fülszövegében arról mesélt, hogy bár beszélni még nem tudott, de a járókából már másfél éves korától „csecsemőnyelven” rendszeresen szónoklatot intézett a családnak. Ő úgy magyarázza a szónoklatait, hogy mindenáron el akart mondani valamit, s közben szenvedélyesen rázza a kiságy rácsát. Amit ráz azóta is, csak már nem kiságyban, hanem többnyire versben, de gyakorta „prózában” is, mert mindig el akar mondani valamit. Szerencsénk, az egyetemes magyar irodalom szerencséje, hogy el is mondja. Kőkeményen, kertelés nélkül – az őszinte szóra, lelki rokonságra vágyó hívei legnagyobb örömére. Indítsuk egy 2017-ben írt versrészlettel a beszélgetést, a Bámész-népnek megtérül a panoráma? c. vers néhány sorával:

„Népem, ne légy ráérősen lanyha. / Ne azt szimatold, merre a konyha. / S azon kevésnek, ki élesen lát, / ne küldj vajúhollót, ne dobj követ, / ne oltsd ki semmivel szemvilágát, / tanulj tőle, s tisztelettel övezd. / Ne légy gonosz, búbjától gúzsba zsibbasztott kába, / ne reméld: bámész-népnek megtérül a panoráma.”

Számos verseskötetben, prózai írásaid gyűjteményében, lényegében valamennyi megszólalásodban az értelmiség köteleességéről, a nemzet jogairól, történelmünk során elszenvedett sérelmeinkről, összefoglalva az igazság szenvedélyes keresésének szükségességéről írsz. Érezheti-e egy magyar költő, aki egyben a közélet ismert alakja, hogy Don Quijote szerepét szánta neki a sors? Magyarán szélmalomharcot folytat, mert hosszú évek óta úgy tűnik, hogy a költőt, az értelmiség képviselőit nem hallgatják meg arról, mit gondol az ország sorsáról?

– Határozottan érzem, hogy az öreg spanyol barátunk sorsa a mienk is. Egyszer megpróbáltam leírni, hogy az az ország, ahol nincsenek Don Quijoték, teljesen döglött. Mert kell hogy legyenek fantazmagóriáink és délilábujaink. Hihetetlen dolgok történnek a világban, és kevés a kapaszkodó. Ahogy jöttél át a kertünkön, láthattad a tulipánok tömeges virágzását és a természet fantasztikus tavaszi ébredését. Nekem meg az járt a fejemben, hogy miközben döbbenetes és emberhez méltatlan dolgok történnek a világban, aközben a természet egyfajta kapaszkodót, sőt, gyógyírt kínál a bajainkra, mert évente dacosan és gyönyörűen megújul. Én mostanában ebbe kapaszkodom. Az emberiség olykor reménytelennek tűnő sorsa és ez a burjánzó, életerős természet számomra elképesztő ellentétet mutat. S nem hiszem el, hogy egy cseresznyefa-virágzás csupán díszlet volna. Szerintem mélyebb üzenetet hordoz. Amikor a szélmalomharcról van szó, bizony eszünkbe jut, hogy a mi küzdelmeink sokszor torkolltak bele egy ilyenfajta harcba. Mindig voltak valakik, akik a „szélmalomrendszert” kitálalták és fenntartották. Manapság például én ezt az egész „pandémia ügyet” idesorolom. Meggyő-

zódésem, hogy ez egy ürügyrendszer, amely egy újabb kihívás számunkra. A világ globális színpadán, ahol eldöntetnek a dolgok, most éppen ezt találták ki. S ehhez nekünk semmi közünk. Mint ahogy nevetségesnek érzem azt is, hogy állandóan a nagyhatalmakról beszél a világ. Bevallom, engem nem érdekel egyetlen nagyhatalom sem, és az sem, kit választanak meg vezetőjüknek, és hogyan. Én magyar költő vagyok, s ennek az országnak a sorsa érdekel, a magyarság ügyeit próbálom képviselni. Egy szellemi embernek bizony fáj, ha azt látja, hogy egyre jobban eltűnik az emberekből a felelősségérzet, az a fajta belső erő, amelyet én mindig is hiányoltam. Az, amely küzdelemre serkent, nem pedig lapításra. A dolgok kimondásának, nevén nevezésének az ereje és kényszere halt ki sok emberből. Tudniillik hazudozni könnyű, no de szembesíteni az embereket azzal, ami van, ami történik, az nem könnyű. Ám ez volna az értelmiség feladata. Túllátni a „mai korcsmán”, mert nagyon nagy a butítás. Az embernek az az érzése, hogy az emberiségnek element az esze. Nemrégiben hosszas elmélkedés után kezdtem megérteni vagy legalábbis magam számára megmagyarázni a bibliai tiltott gyümölcs, az alma történetét. A Bibliában az áll, hogy Isten figyelmeztette Ádámot és Évát, ne egyenek a kert közepén lévő almafa gyümölcséből, a tudás fájának gyümölcséből. A kígyó, azaz a Sátán viszont kétségbe vonta Isten szavát. Nos, én azt gondolom, nem véletlenül volt tiltva az almába beleharapni, tudniillik az emberiség agyrendszere nem képes elbírnai azt a többlettudást, amely által megértenénk a létünket. Na most azt mondom, bár ne haraptunk volna bele, vagy hagytuk volna a fenébe! De az, hogy egy harapásnyi tudással éljük le a világot, az nagy megvezetés a Sátántól! Én ugyanis hiszem, hogy van Sátán. Ám az is igaz, hogy az emberben mindig marad egy védekezési mechanizmus is. Ezt nem szabad feladni, ezt életösztönnek is nevezhetjük, a sátáni elgondolás rendszerével szembeni ösztönös fellépésnek, amely nem reménytelen.

Merem remélni, hogy nem reménytelen, de az is biztos, manapság nagyon is érzi az ember a bátorság hiányát, amit már emlegettünk, és azt is érzi, hogy a harckészség megrendült. A Sátán elleni harc. Csak nem tudom, miért.

– Azért, mert mindenkinek van életösztöne, és majdnem mindenki megfenyegethető. Néha az az érzésem, hogy látnokok meg mindenféle fatalisták azok, akik képesek szembeszállni a gonosszal. Van történelmi példa is erre, egészen a jelenig érvényes példa, ugyanis valakikkel sikerült elhitetni, hogy a mennyországba jutni öröm, főleg, ha megölöd az ellenfeledet. Ezzel is szembe kell néznünk ez idő tájt. Mi, keresztények pedig a létezését tartjuk a legfontosabbnak, minden élet tiszteletét, s innen ered, hogy nem szabad öngyilkos lenni, meg az, hogy légy szolga, ha kell. Nagyszüleim sokat meséltek nekem a világháborúról, s ezekből a történetekből arra a következtetésre jutottam, hogy az emberi élet értéke, tisztelete valahogy erősebb volt akkoriban. Mára mintha elmúlt volna ez, a teremtés csodáját sem fogjuk fel igazán. Nem tudom persze, hogy ezt tanórákon lehet-e oktatni. Azt hiszem, családon belül lehet igazán. Az biztos, hogy a nagymamáktól meg a nagyapák térdén lovagolva rendkívül sok és értékes tudással gyarapodott az ember, szinte észre se vette. Manapság pedig minden gondolkodó embernek feltűnik a természetesség döbbenetes hiánya. Megrendítő hiány ez, s kiterjed az élet szinte minden területére, súrolva a magánélet területét is, amiről én most nem is mondanék semmit.

Amiből egyébként és cseppet sem mellékesen közügyet csináltak.

– Így van. Politikát csináltak belőle, meg világproblémát. Politikai rendezvénynek nevezték azt, hogy a deviánsok kivonultak az utcára magukat mutogatni, s ugyan senki sem bántotta őket, de mégis valamiféle magamutogató harccá vált az egész. Csakhogy ez meg az úgynevezett gender ügy a lényegét illetően sajnos tragikus. Alaptörvényben kell rögzíteni, hogy egy férfi meg egy nő, valamint a leszármazottak alkotnak egy családot? Örület! Ha az a bizonyos Noé abba a bárkába csupa azonos érdeklődésű lényt tesz be, kihal a világ! Nos, ezzel az egész művi problémával sikerült elérni, hogy manapság azt a legnehezebb megmagyarázni, ami természetes. Mindezzel pedig sikerült az életnívót lejjebb szállítani, s lassan hiánycikk lesz az emberi együttérzés is. Azt kell mondjam, majdnem értéktelen a lét.

Ezért példálóztam a gyümölcsfákkal, amelyek még „józanok”, és csak azért is virágoznak, felülírva minden ócska rombolást. A cseresznyefa, a körtefa, a vackor mind-mind virágozni akar. Mindenek ellenére. Lehet, hogy pár száz év múlva már ez sem lesz így, mindenesetre nehéz nem észrevenni, hogy mi, emberek elindultunk azon az úton, amely már nem a természetes lét útja.

Pár éve egy alkalommal azt mondtad nekem, amikor hasonló problémákról beszélgettünk, „szurkolok, hogy az Isten ne veszítse el idő előtt a türelmét”. Nos, szurkoljunk együtt, mert én nagyon gyakran érzem, hogy ez a türelem egyre fogy. Örvendve a fák virágzásának, beszélgesünk az értelmiség létéről, ha nem is a virágzásáról. Két részre bontanám a remélhetőleg nem csak engem érdeklő témát. Egyrészt a magyarság, az ország jelenlegi sorsáról szeretném tudni a véleményedet, majd pedig a magyar kultúráról. Tehát hogyan látod országunk jelenlegi és jövőbeli sorsát, helyzetét a világban?

– Ha szabad ilyet mondanom, úgy veszem észre, hogy helyzetünk kiszolgáltatott. Részben saját ostobaságunk miatt is. Jobban és mélyebben kellene gondolkoznunk erről. Továbbá iszonyatosan nagy hatalmat kapott, sokkal, de sokkal nagyobb, mint ahogy megérdemelné, a médiarendszer. Amely képes emberekből félistent csinálni, valamint lerángatni őket a mélybe. Azaz nem a valós értéket képviseli. Ettől kezdve tévhitik rendszere bontakozik ki, s minden erkölcsi kérdést (s előbb-utóbb minden erkölcsi kérdéssé válik) hibásan közelítünk meg. Rendkívül keservesnek tartom például, amit át is élünk mindketten, méghozzá nagy csalódások árán, azt a bizonyos 1990-es váltást. Az egy új nemzeti példamutatás lehetett volna. Máig ható bűnei és tévedései vannak az akkori „intézőknek”, olyanok, amelyek mindmáig zavaróak. Én nem tehetek úgy, mintha ezt nem látnám. Azt, hogy 1990 után egy ország, amely évszázadokon át harcolt a szabadságáért, az bejelenti, hogy kamikaze kormánya van, s az a világ, amely a trianoni „békeszerződést” összetákolta, kifőzte, az a szemünk előtt elveszi tőlünk a vagyont, a kifutási lehetőséget, azt nem lehet elmismásolni.

Bocsánat, nem feltétlenül biztos, hogy elvette, odaadták neki.

– Odaadták neki, önként. Mondok egy másik példát, ami engem már annak idején is mélységesen felháborított. Az, hogy egyik vagy másik párt tagja kijelenthette, noha, bár némi áttétellel, de mégiscsak a nép választotta meg, hogy ő nem nyilatkozik. Ez sokszor előfordult, úgy látom, mindmáig. Ám annak idején, amikor még másban reménykedtünk, megdöbbenő, sértő és kiábrándító volt. Később pedig, amikor az uniós csatlakozásunk napirendre került, ismerőseim közül sokan azért szavaztak a csatlakozásra, mert abban reménykedtek, hogy az unió hirdetett elveinek köszönhetően az elszakított területeinken élő magyarsággal való kapcsolatunk jobb lesz, s a szomszédos kormányok nem engedhetnek majd meg maguknak olyan túlkapásokat, mint amilyeneket most megengednek. Mára pedig elértük azt, hogy minden negatív jelzőt országunkra lehet aggatni: fasiszta, antiszemita, diktatúra, nem sorolom. Magyarán mindmáig országon belül és kívül következmények nélkül lehet hazudni. Ez iszonyatos csalódás nekem.

Az ilyen jelenségek miatt mondom én mindig, hogy igenis, nincs jogállam Magyarországon. Csak éppen fordítva, mint ahogy vádlóink gondolják. Semmi következménye nem volt az 1990 táján elkövetett országkirablásnak, nincs következménye a hazugságoknak, a bizonyítékok nélküli avagy hamis adatokkal operáló vádaskodásoknak, a külföldre szaladgáló honi hazaárulóink akcióinak és így tovább. Normális körülmények között ezek a cselekedetek törvénybe ütköznek, tehát jogi elégtételt kellene venni minden esetben.

– A magyar értelmiségnek az a része, amelyet ellenzéknek nevezünk, az nekem erkölcstelen. Kezdve attól, hogy hatalmi mámorában avagy étvágyában Nyugatról engedne ránk embereket, eszméket, most meg a vírushelyzet ürügyén lendül mindennap támadásba, többnyire méretes hazugságokkal.

„Türelmetlenek vagyunk, késik az utolsó ítélet, / E siralomvölgyben mikor teljesül be a végígéret, / mikor forr össze a Trianon-trancsírozta haza, / ó, miért volt már akkor

Nyírónek igaza?” Részlet az Isten igája c. versből.

Elhagyva a múltat, amelyen aligha lehet már változtatni, s tudomásul véve, hogy az élet nem feltétlenül örömmű, beszéljünk a magyar kultúráról, már csak azért is, mert ahogy megérkeztem hozzád, azonnal mondtál egy friss példát a nyelvrontásról, mely azért is fájdalmas, mert ugyebár nyelvében él a nemzet. Viszont a nyelvrontás tényéről nem szeretnék hosszan értekezni, mert egyszerű a véleményem róla. Az olvasás megszerettetése, a szülők példamutatása nem lehetetlen feladat. Miként az iskola felelőssége, mi több kötelessége is fontos, továbbá a nyelvészeké. Mindezeket tehát komolyan kellene venni. S még egy fontos dolog! Jó volna, ha a megfelelő emberek kerülnének azokra a helyekre, ahol a szép magyar beszédet művelni kötelező. Ezt egyelőre nem sikerült elérnünk. Nem azt kell bántani, aki nem tudja megugrani a hármasszaltót, hanem azt, aki elindította a versenyen. Ami viszont a kultúra többi ágát illeti, hagyományaink, történelmünk, életmódunk, népművészetünk, vallási életünk, színház-, és filmművészetünk, irodalmunk mind-mind fontosak egy nemzet számára. Nemrégiben jelent meg egy egyetemi tanár cikke, melyben saját tapasztalatait ismertette a diákok műveltségéről. Konkrét példákkal. Siralmas volt. Szegény falusi környezetből naponta Debrecenbe vonatozó volt gimnáziumi osztálytársaim közül nem volt egy sem, aki ne tudta volna, ki a Himnusz költője avagy a Bánk bán opera zeneszerzője.

– Belekapaszodom az általad említett „megfelelő embert a megfelelő helyre” kívánalomba. Igen, rengeteg múlik ennek az igazán egyszerű elvárásnak a teljesítésén. Itt még arról is szó van, hogy a kultúránk védelme érdekében minden „rontás” ellen fel kell vennünk a kesztyűt, még akkor is, ha kellemetlen. Mindig azt írtam és hittem, hogy Magyarországgal Istennek terve van, de már olykor egy kicsit kételkedem benne, mert azok a támadások, amelyek a kultúránk ellen történnek, elképesztően durvák. S ez biztos, hogy nem isteni, hanem ördögi terv. Van a modern cenzúrának, hajdan a szólásszabadság mintaképeinek kinevezett országokban is, egy olyan fokozata, amely törli a véleményeket az úgyne-

vezett közösségi oldalakról, de bárhonnán, ha neki nem tetszik. Aligha gondolnám, hogy egy tisztességes ember erre vágyott volna.

Anélkül, hogy önmagunkat ismételnénk, le kell szögezni, hogy támadás alatt állunk. Mondhatni, ösztűz alatt. Az elsődleges cél szerintem, hogy lehetőleg senki ne érezzen biztos talajt a lába alatt. Csak éppen egy kicsit unalmas már, hogy csak mondjuk, mondjuk a magunkét, de semmi sem történik.

– Hadd vitatkozzam veled. Ne legyen unalmas! Szerintem föl kell vennünk a kesztyűt, ha már fáradunk is, mert ez kötelességünk. Életösztönből is, de azért is, mert az a múltmagyarázat, vagyis a múlt meghamisítása, eltagadása, ami folyik, az bizony a jövőt is befolyásolja.

Akkor azt kérdezem tőled, miért nem lázadunk erősebben? Miért tűnt el a bátorság sokakban?

– Apám egyszer azt mondta, sosem felejttem el, hogy néha neki kell ám menni fejjel a falnak, hátha a fal mögött nincs is semmi. Persze tudjuk, hogy van, de az is baj, ha elfogadjuk, hogy Magyarországon élni vakmerőség. Pedig ennek természetesnek kellene lennie. Amikor figyelem a nemzetközi politikát, s látom, hogy ugyanazért megróják a miniszterelnököt, amiért a többi nem, akkor természetesen én is háborgok, s azt mondom, az emberekben az életösztönnel már a minimuma is alig található meg. Amikor azt mondta a miniszterelnök, hogy szabadságharcot folytatunk, igaza volt. Vegyük tudomásul, hogy igen, azt folytatunk.

Ha már itt tartunk, akkor én is hozzáteszek annyit, ha tetszik az unió szerelmeseinek, ha nem, legyenek bármely ország polgárai, hogy korábban elképzelni sem tudtuk volna azt a tömegnyi támadást, amely bennünket naponta ér. Azért, mert szuverének szeretnénk lenni, és nem tűrjük a hazugságot. Továbbá mert ezt az országot mindig is uralma alá akarta hajtani valaki, s mi ez ellen rendre tiltakozunk.

– Nyilván sokan gondolják azt, amit én, hogy mi bizony amnéziás ország vagyunk. Bár a mohácsi

vészre emlékszünk. Másra is kellene. Amikor ez a parlamenti hangváltás, amely bizony túrhetetlen és méltatlan, bekövetkezett, az az illető, aki szemkilövető és országot romba döntő tevékenységéről ismeretes, nos az szinte kivirult. Egy másik meg elmegy Magyarország ellen ágálni egy szomszédos országba. S én – megmondom őszintén – bizony a saját fajtámra is mérges lettem, mert nem lehet ilyen rosszul választani. És lehet!

Persze újból kérdezhethetnénk, ahol nincs megfelelő történelemismeret, ahol egyesek szerint lenézendő a hagyománytisztelet, ott mit várunk el? Ezeket a nagy gondokat te számos versedben „megénekelted”.

– Ha már a hagyománytiszteletet említetted, hadd mondjam el, hogy pihenésképpen én néha régi filmeket nézek. Nekem nagyon tetszik az, pedig kis dolog és formáság, hogy belép egy hölgy a terembe, vagy éppen távozik, s a férfiak fölállnak. Ennyi. Ez egy gesztus. Az is, hogy az én édesapám minden alkalommal, amikor a vasárnapi ebéd véget ért, mindig megköszönte anyámnak, hogy ennyit fáradozott. S ez belénk ivódott. Nem direkt, hanem szinte észrevétlenül. Annak, aki egész délelőtt a konyhában állva ebédet készített, annak köszönet jár. Ez bennem örökre megmaradt.

Ó, mily ódivatúnak fognak tartani bennünket néhányan! Csak viccelek. No de visszatérve a verseidre! Buta kérdés lesz, mégis felteszem. Amikor az írásaidat olvasom, mindig felötlik bennem, hogy amikor leteszed a tollat egy-egy vers megírása után, vajon érzed-e azt, hogy bánataidat és/vagy örömeidet megénekelve valami nagyon szépet sikerült letenned az asztalra? S elfog-e a félelem attól, hogy netán a szép gondolatok, sorok, költőhöz méltóan fogalmazva, mégsem hullnak termékeny talajra?

– Jó lenne azt mondani, hogy nem érdekel, mit mondanak rólam, de sajnos mindnyájan érzékeny műszerekből vagyunk összerakva. Bizony, nagyon sokszor magam is – nem tudom, ez helyes-e, vagy sem – reménytelennek érzem a helyzetet. Néha elkap a depresszió, amivel nem könnyen tudok megbirkózni. Hazudnék, ha azt mondanám, gyakran érzem, hogy most bizony elkaptam a jó

fonalat. Ám ha kapok egy jó, egy dicsérő mondatot, már nem a hiúságomat legyezgeti, mint fiatal koromban, hanem támogatásnak érzem. Ugyanis minden igazi intellektus, az olvasó is, tovább ír valamit. Nemrég meghívtak egy családhoz, s vittem nekik egy könyvet. Önző is voltam, mert valaha, ifjú koromban nagy szerelmem volt a Moby Dick, Herman Melville könyve. Ezt vittem el nekik. A nagy fehér bálnát. Egy fiúgyerek is volt a családban, akivel beszélgetésbe elegyedtem, sőt a gyerek még a katonaságról is faggatott. A számítógép persze ott állt a szobájában, nyitva, én meg arra biztattam, nézzen bele a könyvbe. Nem nézett. Megkérdeztem az édesapját, kiderült, hogy ő hamarabb elolvasta ezt a könyvet, de a gyerek nem. A betű bizony vesztett értékéből.

„Nagyboldogasszony, te látod, / mi utánunk marad, káosz. / Föléltünk, oltalmas palástod / mosolyoktól gomolyos, ima-kérdő szánktól kirágva, / de segélj meg, hogy az irdatlan sötétben, mint kicsi fárosz, / elvezessen a végérvényes feltámadáshoz / a tisztaság strázsavirága.” Részlet a Hóvirág, a tisztaság strázsavirága c. versből.

Változik a világ, ez természetes, de az értelmiség szerepének nem volna szabad csökkennie. Már nemegyszer beszélgettünk az értelmiség magatartásáról, annak milyenségéről, amely egy nemzet életében nagyon fontos. Ha erőtlen, vagy annak tűnik, az baj. Gyakran érzem, fontos kérdéseket mismásolunk, jelentéktelenítünk el, számos esetben pedig elmarad a véleménynyilvánítás, avagy a szükségesnek tűnő tiltakozás. Amikor például a Százak Tanácsában összeülünk, vagy megjelenik egy-egy kötet jeles értelmiségi szerzőktől, az ember elámul, mennyi jó, termékenyítő gondolatot hall vagy olvas. Csak éppen ezek a jó gondolatok igencsak kevesekhez jutnak el. Csend van e tekintetben a világban, s ez szerintem baj. Pedig legalább azt kellene megfogalmazni, megvitatni és közhírré tenni, hogy mit jelent a hűség a nemzethez. Talán sok minden megoldódna, bár bizonyára naiv vagyok.

– Azt is meg kellene válaszolni, mi az írástudók árulása, és persze még nagyon sok kérdés van, amely őszinte és magas színvonalú vita tárgya lehetne. Például történelmi sorsfordulóink,

eseményeink megítélését is helyre kellene tenni, a régi időktől napjainkig. Ezek a magyarság ügyei. Régi és mai közéletünk nagyjaival szemben is vannak adósságaink. Az elferdült korok sokakat megbélyegeztek, méltatlanul. Le kellene mosni a gyalázatot. Nagy írókról, nagy politikusokról, igaz emberekről.

Ebben a beszélgetésben ezt sajnos nem tudjuk megtenni. De szeretném, ha arra válaszolnál, szerinted mi a megmaradásunk fő kérdése.

– A válasznak van egy természetes része. Amikor valakik gyermeket vállalnak, nekem örök titok marad, hogyan jut át a szívből az a nem tudni pontosan micsoda, amit léleknek nevezünk, amit hitnek is hívhatunk, de vágnak, valamint megelőlegezett szeretetnek is nevezhetünk. Tehát nyilvánvaló, az „amíg élek, remélek” elképesztően pontos meghatározása az emberiség megmaradásának egyik fő motívuma. Ahogy hajdan Ady is írta, valószínű, hogy az emberiségben a gyermekvágy, egy belőlem fakadó másik lény iránti szeretetvágyakozás nem fog megszakadni. Akármilyen is a világ helyzete. Lehet, a felső tízezer – én utálom őket – filozófiája más, de ha megnézzük a különböző országokat, mondjuk, például a nem éppen kevés állampolgárral rendelkező földrésznyi országot, Indiát, azt láthatjuk, bajok ide-oda, egyszer csak beindul valami erő, valami hatalom, amely ennek a kérdésnek, a gyermekáldásról folyó elmélkedésnek a lényegét adja. Egy olyan erő, amelyről most a hóvirág jut eszembe. Ez a gyenge kis növény egyszer csak áttöri a fagyott földet, és kivirágzik. Utódot hoz létre. Meg tudod magyarázni, miért töri át?

Nem tudom magyarázni. Ám ez esetben is, miként Indiával, az ottani népességszaporodással kapcsolatban is a Teremtő jut eszembe. Akinek nyilván tervei vannak e jelenséggel kapcsolatban is. Lehet, feladatot is kiosztott ránk, csak éppen nem értjük annak lényegét. Gondolkozni kellene róla. Ha pedig „visszatérünk” Magyarországra, akkor ugyebár kijelenthetjük, mi nem „szaporodtunk túl”. Szerintem nem is kell, nem kell semminek és senkinek túlszaporodni egy adott helyen. Csak az isteni feladatot szívvel és lélekkel kellene megérteni és megoldani. Ám ha visszatérünk az eredeti kérdéshez, ahhoz, hogy mi is a megmaradásunk záloga, akkor újból

visszatérnék a Teremtőhöz. Nekem mindenképpen a Teremtő terveinek megértése a zálog, valamint a magyar kultúra mindenekfeletti megőrzése, védelme és terjesztése.

– Jogos. A kultúra szinte mindent jelent. Na, meglepő lesz, amit mondok, de most jutott eszembe. Kú Lajos, az ismert volt labdarúgó felkért engem, hogy írjak Helsinkiről. Írtam én már labdarúgókról, Grosicsról, Kockáról (Kocsis, ha valaki nem tudná), de ez a felkérés nemhogy váratlanul ért, hanem egyenesen mellbe vágott. Magyarán az akkori olimpiáról kellene írnom. Ahol tizenhat magyar aranyérem volt, kilenc ezüst és tizenhat bronz. Akkor pedig még sarló és kalapács volt itt-hon! Az országok éremtáblázatán Magyarország a második helyet foglalta el. S közben mögöttünk állt számtalan nemzet, sok száz millió lakossal. Azt feleltem neki, hogy rendben, Lajos, írok. Berzsenyinek van egy sora: „Nem sokaság, / Hanem lélek [...] tesz csuda dolgokat.” Na most képzeld el, mit fogok csinálni! Már megvan az eleje. Azokról írtam, akik ellenünk vannak, azt könnyebb megírni, de a fejemben már megvan az egész. Benne lesz ebben a besenyőktől kezdve a szitytyákon át mindenki. Még az is, hogy amikor Papp Laci nekiveselkedett, akkor abban bizony benne volt a Botond nevű történelmi alak meg a Vaskapu is. És benne lesz az írásban a Szent Korona és még sok minden. Valamint hexameterben írom, tisztelet a görögöknek! Ha el nem szúrom. Hogy a világot újra felosztani óhajtó „stáb” és az ellenünk veselkedők érezzék: „Ne reméljed, nem fogsz kiirtani minket!” Beleírom én még a turáni átkot is, melyről tudjuk, hogy nincs, de van.

No, tényleg megleptél engem ezzel a hírrel, s ahhoz is gratulálok, hogy vélhetően sikerült újabb ellenségeket is szerezni magadnak. Bár szerintem újabb barátokat is, akikkel együtt bíznunk abban, amit talán húsz évvel ezelőtt egy interjúban mondtál, miszerint reménykedsz abban, hogy egyszer talán eljön az idő, amikor e föltámadáson munkálkodók „pályabére” nem mindig a keresztre feszítés lesz.

„Hullás gyümölcsét / meddig aszalod, / merj élni népem, / kötelmes jogod, / veselkedj neki, / lássék, akarod, / Jézus segíts, huj / huj, hajrá, Magyarok!” Részlet a Summáját írom c. versből.